

4501.

834

1687, 159

17

Q. D. O. M. B. V!

DISSERTATIO JURIDICA
DE
MULIERE DOMINA,

Qvam
volente favente DEO

&
*Magnifici Nobilissimiqve Jctorum
Ordinis permissu*

PRÆSIDE

DN. ANDREA MYLIO, J.U.D. ac P.P.

Dn. Patrono, Promotore & Fautore suo nullo
non honoris cultu ætatem deven-
rando

publicè disquirendam produces

AUTOR RESPONDENS

Gottlieb Benjamin HOMILIUS

In Jctorum Auditorio

die 12. Maji Anno M DC LXXXVII.

Hor. confv.

L I P S I Æ,

Typis Christiani Banckmanni,

2/2

2/2

Presented to the
Library of the
University of
Leipzig
By
Dr. Andrea Wilhelms
in honor of the
University of
Leipzig
1888

B. C. D.

Quoniam ordo est modus agendi, sine quo nihil rectè agitur *l. adiles. 25. §. fin. π. de Ædil. Ediēt. l. quoniam autem. 6. pr. π. si quis omiff. caus. test. l. si crimen 3. C. de ord. cogn. MARANT. in proœm. spec. n. 5.* Confusio verò omnibus rebus multa affert incommoda, indeque maximè vitanda, *l. pateant. 3. §. 3. in fin. C. de his, qui ad Ecclef. confug. Nov. 31.* hinc & nos in expositione hujus thematis ordinis rationem habentes, terminorum præmissâ evolutione, rem ipsam postea tractare cum DEO decrevimus.

CAP. I.

DEFINITIONEM NOMINALEM ET REALEM EXHIBENS.

I.

Dictam esse Mulierem à mollitie creditur, teste LACTANT. *de opificio Dei & M. VARR. de lat. lingv.* quasi mollier, detractâ mutâque literâ. CALV. *in Lex. verb. mulierem.* quod viro sit mollior, quoad membra, mores, affectus & effectus. GOEDD. *ad l. 13. π. de V. S. n. 9.* Mollities enim mulieribus propria est, utpote quæ ob sexus imbecillitatem facilè vel de malo ad bonum, vel de bono ad malum flexi possunt. SCHÖNBORN. *2. Polit. 12.* ut non ineleganter de iis VIRGILIUS:

-- -- Varium & mutabile semper

Fœmina.

Lib. IV. Æneid. vers. 569.

A 2

II. Sæpif.

II.

Sæpissimè autem hoc nomen in jure reperitur, & capitur vel (1) generaliter pro omni ætate & conditione fœmininâ. *l. argumen- 20 25. §. 9. π. de aur. arg. leg. l. servis. 81. §. 1. π. de legat. III.* vel (2) specialiter pro certâ sexus fœminini qvalitate, qvomodo non nunquam juvenclas ad virum nondum aptas *d. l. argumento 25. §. 9. π. de aur. arg. leg.* aliquando virgines viripotentes *per text. expr. l. Mulieris 13. pr. π. de V. S. l. cit. servis. 81. π. de Legat. III.* interdum, imò ut plurimum ferè uxores seu nuptas indigitat. *l. non sunt 14. π. de Stat. hom. l. mulier bona 72. ff. de jur. dot. l. mulier habebit. 7. π. de act. rer. amot. l. queritur. 14. pr. §. 1. & 7. ff. de edil. Edict. l. constante. 26. pr. π. ad L. Jul. de adult. l. ambiguitates. 2. C. de indist. viduit. toll. l. generaliter. 5. §. 1. C. de sec. nupt. Nov. 22. c. 6. & cap. 15. §. 1.* Porrò sub eadem voculâ continetur Vidua, *l. mulier liberis. 2. π. de confirm. tut. l. si qua mulier. 1. l. cum aliis. 4. l. generaliter. 5. C. de sec. nupt. l. sicuti. 1. §. 4. 14. 17. & 19. l. habitatio. 4. pr. & §. 1. l. cum- ror. 5. pr. l. si ventris. 8. ff. de ventr. in poss. mitt. l. malum. 242. §. 3. π. de V. S.* Concubina, *l. Divi Constant. 5. C. de natur. lib. Adultera, l. Claudius 13. π. de his que ut indign. l. si uxor. 13. §. 5. l. is, cujus ope. 14. §. 1. l. denunciaffe. 17. §. 2. & 6. l. adulter. 19. pr. l. nec in ea 22. §. 4. l. mariti. 29. §. 5. l. nihil interest. 32. pr. l. si adulterium. 38. pr. π. ad L. Jul. de adult. Ancilla, *l. Aresusa. 15. π. de stat. hom. l. servus domino. 10. π. pro empt. & liberta. l. si mulier. 21. π. quod met. caus.* Priorem significatum huc potissimum pertinere sequentes indica- bunt paginæ.*

III.

Vocabulum *Dominae* vel à latino verbo domo, domare, i. e. sibi subiecto imperare, vel à nomine domus, qvatenus familiæ voci fynonymum est, derivatur. *REBHAN. in Hodog. jur. Chart. 3. elem. 1. aph. 20. in not.*

IV.

Et vel in propriè capitur de rebus inanimatis, v. g. de hæreditate in *l. non minus 31. §. 1. π. de hered. instit. l. denique. 13. §. 5. π. quod vi aut clam. l. si dolo malo. 1. §. 1. π. si is, qui testam.* vel propriè, de hominibus; & nec sic quidem uno semper eodemque modo, sed vel (1.) latissimè, pro personâ quæmcumque potestatem, seu publica seu priva-

privata ea sit, ad aliquid habente, i. e. ut non modo potestatem super-
eminentem sive Jurisdictionem omnimodam, sed & potestatem fami-
lia, & jura rerum inter privatos comprehendat. (2.) latè pro per-
sonâ, cui quodcunque jus inter privatos in re est constitutum. (3.) Stric-
tè pro eâ, cui saltem jus in rei corporalis substantiam est compara-
tum. REBHAHN. d. l. HAHN. ad Wesenb. Tit. de A. R. D. n. 3. & in
Tr. de jur. rer. cap. 3. concl. 35. & seqq. Est tamen verbum dominæ
interdum signum quoddam reverentiæ ac honoris l. cum quis. 37. §.
5. π. de Legat. III. & interioris affectus, prouti vir vocat uxorem
dominam, l. uxorem 41. pr. π. eod. dominam cohærentem, Nov.
74. c. 4. dominam sanctissimam, l. Titia 19. §. 1. π. de ann. legat. item-
que dominam suam. l. Medico. 40. §. 1. π. de aur. arg. leg. Prima au-
tem significatio, ubi latissimè capitur vox dominæ, hujus maximè est
Loci.

V.

Unde sic describi potest: Mulier domina est persona
fœminini sexus in res vel personas sibi subjectas jus &
potestatem habens.

VI.

Generis loco persona ponitur, quæ hic non absolute; sed mo-
raliter, & prout in certo hominum statu existit, spectatur. vid. TAB.
in C. 7. A. de stat. hom. apb. 3. Reliqua verba arguunt differentiam,
quæ hæc mulier à muliere non dominâ satis distinguitur.

CAP. II.

DE MULIERE DOMINA RA-
TIONE PERSONARUM.

I.

Est autem mulier domina tum ratione personarum, tum ra-
tione rerum sibi subjectarum. Dominium in personas eidem
competit vel ut est persona publica, vel privata; Si est persona publi-
ca, tunc vel habet Majestatem, vel gerit Magistratum.

II.

Majestatem mulieres tenuisse, Johanna Siciliae, Elisabetha Angliae, Margarita Daniae, Maria Hungariae, Reginae, & Vanda Poloniae Ducissa testantur. Quod tamen extraordinariae saltem indoli adscribendum esse, inde colligitur, quia imperium certae stirpideferentes sine omni dubio ad virorum opera, praestantiora quippe, & Reip. utilitatibus maxime accommodata respiciunt, cum de foeminis ob sexus qualitatem, & quia praecipuum vitae suae tempus generationi prolis tribuere debent, *l. quæritur. 14. §. 1. π. de edil. edict. l. ambiguitates. 2. C. de ind. vid. toll. idem sperare non licet.* BOECL. ad GROT. lib. 2. cap. 7. §. 17. EICHEL. ad l. 2. π. de R. I.

III.

Sed an idem de Augusta seu Imperatrice dicendum? Dn. CARPZOV. in *Disp. feud. 9. qu. 2.* affirmativam defendit, sequutus RIEMER. *quæst. illustr. decad. ult. qu. 1.* cui sese opposuit LIMN. in *jur. publ. lib. 2. c. 14. n. 25. & seqq.* quem sequitur novissimè STRAUCH in *Inst. jur. publ. tit. 33. §. 3.* asserens Augustam non habere dignitatem & potestatem ex se, sed in modum dependentiæ, quod etiam antecum tenuit BALD. ad l. 57. π. de *Leg. II.* Imperator enim Augustæ privilegia tribuit, & eadem quidem, quæ ipse habet, *l. Princeps. 31. π. de LL.* puta quoad reverentiam, immunitates, & quæ sunt similia; modo personæ qualitas non repugnet, fortè, quod privilegium versetur circa officia publica, quibus sexum muliebrem arceri constat. *l. femina. 2. π. de R. J. l. Vellejano 1. §. fin. π. ad Sctum Vellej.* CORAS. ad d. l. 31. π. de *LL. n. 14.*

IV.

Quæ de Augusta sunt adserta, etiam in Statuum Imperii uxoribus obtineri volunt, quia singuli status tantum possunt in suis provinciis, quantum Imperator in toto imperio. REINKING. de *reg. sec. & eccles. lib. 1. §. 5. cap. 6.* Unde propter individuum vitam societatem illustres uxor mariti dignitatibus gaudere debet. Et si privatæ mulieres honore maritorum fulgent, *l. femina. 8. π. de Senator. l. mulieres. 13. C. de dignitat.* multo magis illustres tanto viri fulgore gaudere, erigi & coruscare debent. MYLER. in *Gamolog. cap. 7. aph. 5. & 6.*

V. Magi-

V.

Magistratus officio fœmina præesse nequit, quia indecorum habetur, talem personam ejusmodi præficere muneribus, quæ cum publicâ autoritate, in sexum fœmineum vix cadente, exercentur. *d. l. fœmine. 2. π. de R. l. l. cum Prator. 12. §. ult. π. de judic. cum & aliâs corporalia munera ipse sexus denegat. l. & qui. 3. §. 3. π. de muner. & honor. FERRAR. ad d. l. 2. π. de R. 7.* Quod tamen limitandum; ut saltim procedat in magistratu, cui administratio est annexa. Nam officium magistratus sine administratione fœminam gerere posse, communiter existimant Dd. *vid. BARTOL. & DEC. ad d. l. 2. π. de R. 7.* Sed & si munus istud personæ cohæret, fœmina sine dubio ab eo arcenda est, secus verò si prædio. Unde fundum cum Jurisdictione eam possidere, & res suas, perinde ut masculum, in feudum dare eoque ipso Jurisdictionem feudalem sibi comparare posse, ex inferius dicendis prolixius constabit.

VI.

Si privatam mulier agit personam, non solum ratione servorum, sed & ratione liberorum ut domina considerari potest. Et quod servos attinet, eos olim non minus mulieribus ac masculis subiectos fuisse non ineleganter videre licet in *l. si dominus. 2. in fin. π. de his, qui sui vel alien. jur.* ubi matrona, quæ ancillas ex levissimis causis atrocissimè tractaverat, ideoque ab Hadriano in quinquennium relegata fuerat, refertur. Cujus consecrarium est, quod fœminæ servos emere, *l. is qui suis. 4. §. 8. π. de manum. l. si mulier. 29. π. de donat. int. vir. & ux. marito in dotem dare, l. intestato. 3. §. 2. π. de suis & legit. hered. l. servum 21. π. de manum. l. licet. 1. & l. fin. C. de serv. pign. dat. manum. l. & si. 3. C. de jur. dot. & manumittere queant. l. alumnos. 14. pr. §. 1. π. de manum. vind. l. si rogatus sit. 20. §. 3. π. eod.* Imò adeptâ etiam libertate expressis verbis, ne patronæ suæ obsequiis refragentur eos obstringit *l. neque patronæ. ult. C. de obsequ. patr. præst.*

VII.

Servorum autem appellatione non solum servos masculos, sed etiam fœminas, scilicet ancillas comprehendimus, *d. l. si dominus. 2. π. de his qui sui vel al. jur. l. derestatio. 40. §. 1. l. inter suprum. 101. §. 3. π. de V. S.* & libertorum nomine & libertas venire volumus. *l. liberti.*

berti. 172. π. de V. S. Dignior enim sexus nominatur, sub quo & minus dignus habetur. ALBER. GENT. d. l. Et aliàs extat Regula juris: Pronunciatio sermonis in sexu masculino ad utrumque sexum plerumque porrigitur. l. pronunciatio 195. pr. π. de V. S. qvæ cum consentit. l. qui duos. 62. & l. servis. 81. π. de Leg. III.

VIII.

Hodiè sublatà potestate dominicà, nondum tamen omnis uxoribus in personas famulitiæ conditionis est denegata potestas. Licet enim patrifamilias omnis rei domesticæ cura sit imposita, uxorem tamen virtute indissolubilis vinculi matrimonialis, & propter divini humanique juris communicationem in partem curarum & sollicitudinis vocatam esse, cuius vigore una cum marito familiarum res disponit. *Syrach. 37. v. 26. & 27.* nec minus personis in ea contentis parendi necessitatem imponit. *vid. Anhalt. Policey. und Landes-Ordnung. de Anno 1572. Tit. 33. von Dienstboten und Gesinde. §. Wo das fleißig. verb. Das Gesinde gegen den Haushättern und Hausmüttern. Churfürstl. Sächsische Landes-Ordnung. de Anno 1550. vom Gesinde und Muthwillen desselben/ibi: daß ihme sein Herr oder Fraur. Tax-Ordnung Class. 8. ibi: nach Herren und Frauen. Ord. Polit. de Anno 1661. Tit. 23. c. 5. §. 3. in pr. ibi: aller massen auch denen Herren und Frauen freysethet.* Imò solæ ferè uxores potestatem famulas conducendi, conductasqve iterum dimittendi nunc sibi vindicarunt.

IX.

Liberi verò matrem revereri necesse habent tam de jure divino, *Exod. 20. v. 12. Syrac. 3. Ephes. 6. v. 1. 2. & 3. Prov. 1. v. 8.* quam civili, *l. congruentius. 4. l. filia. 5. C. de P. P. l. etiam. 1. §. 1. 2. l. nullum jus. 10. π. de Obsequ. parent. & patr. præst. l. furiose. 4. π. de Curat. furios.* Nam hæcenus dominium eidem adscribimus, quia utraqve persona in hominum procreatione simili naturæ officio fungitur. *§. 5. f. de exhered. lib.* sive quia utriqve originariè simul jus quæritur. *Dn. PUFENDORF. de Jur. nat. & gent. lib. 6. cap. 1. §. 1.* Patrem tamen atqve eandem cum patre potestatem habere nequit, idqve non solum ob sexus imbecillitatem, sed & quia ipsa marito suo est subiecta. *Genes. 3. v. 16. & passim.* Verum jus maternum non in solâ subsistit reverentiâ, pietate & veneratione, sed præterea ad jus castigandi

gandi se extendit : Quod si enim propinquis jus illud non est denegatum, *l. unic. C. de emendat. propinqu.* multo minus matribus denegari poterit, cum haud dubiè propinavorum, imò parentum, (quibus maximè hoc jus competit, *l. aut facta. 16. §. 2. π. de pæn.*) appellatione contineantur. *l. quique 4. §. 2. 3. π. de in jus voc. l. parentes 23. π. de his qui not. inf.*

X.

Sed num in maritum uxor habeat dominium, non incommode quæritur ? Hic autem non statim ad experientiam convolare licet, ne inverſam fortè familiæ naturam, & abjectiſſimi ingenii virum, qui huic jugo ſubmiſſus viri nomine indignum ſe reddit, reperiamus : ſed negativam potius amplectemur, quam maximè ſvadet, quod maritus ſit caput uxoris. *PAUL. ad Epheſ. 5. v. 23. 1. Cor. 11. v. 3. ipſaque marito ſubjecta. Genef. 3. v. 16. 1. Cor. 7. v. 3. Coloſ. 3. v. 18. 1. Cor. 14. v. 34. 1. Petr. 3. v. 1. Syrac. c. 9. v. 2. & c. 33. v. 20.* Jam verò fieri nequit, ut unum idemque ſit & ſubjectum dominans & ſerviens. Unde hac de re non ineleganter *Owen. Lib. 1. Epigr. 149.*

Contra naturam, & mores, legesque loquendi :

Grammatici fugite hinc : hæc vir & hæc mulier.

Quo etiam faciunt, quæ notavit *Arnold Mengerling. in Scrut. conſc. cap. 10. qv. 62. & 67. ibi :* Ein ſolcher Frauen Knecht / Weiber Männe und D. Siemann / iſt mit Verlaſſung und Ubergabe ſeines von Gott verliehenen Mann und Hauß Rechts in ſeinem Gewiſſen vor Gott ſtraffbar und ſeines weges zu entſchuldigen. *vid. Dn. D. STRYK. de Alapa cap. II. n. 21.* Uti igitur caput influit in cætera membra ; ita etiam oportet à marito tanquã capite in ſua membra derivari qualitates illas honorificas vel viles, ut alias membra capiti ſuo conveniant, quandoquidem contrarium ejus eſſet abſurdum. *FRANC. de AMAYA ad l. fin. C. de Incol. Lib. 12. n. 5.* Hinc mariti conditionem & dignitatem ſequitur uxor *l. femina. 8. π. de Senator. l. mulieres. 13. C. de Dignit. l. cum te. 10. C. de nupt.* *ANT. FAB. in Cod. Lib. 9. Tit. 29. def. 16.* quoniam domicilium & forum mariti ſortitur. *l. imperatores. 38. §. 3. π. ad municip. l. exigere. 65. π. de jud.*

XI.

Idem ſentiendum eſt, ſi maritus uxorem duxerit nobilem. Nihilomi-

B

lomi-

hominus enim in potestatem mariti illa transit, eoque non aliter, ac ignobilibus progenita parentibus subjacet: nam ubi eadem militat ratio, ibi idem statui oportet jus. *arg. l. illud quæsitum. 32. π. ad. L. Aquil.* Sicque nobilitas uxoris obumbratur ducendo plebejum, cum neutiquam maritus uxoris, uxor verò utique mariti conditionem & dignitatem sequatur, *l. femina. 8. π. de Senat.* dum scilicet familiam suam nubendo egreditur. *l. pronuntiatio. 195. §. 5. π. de V.S.* TIRAQV. *de nobil. cap. 18. num. 16.* absurdum quoque foret, majorem esse dignitatem uxoris, quam mariti. ANT. FAB. *ad d. l. 8. π. de Senat.* NOLDEN. *de nobilit. cap. 22. num. 162. & seqq.* Illustres autem feminae inferioris conditionis maritis nubentes potestati quidem maritali subjiciuntur, nec dominium aliquod in maritum sibi vindicare debent, attamen propriam familiam non penitus amittere, & ideo titulum illustrissimæ dignitatis merito retinere, & usus & æquitas favent, maximè quoad favores & commoda, modo propterea non distrahatur à viri familiâ. BALD. *in l. cum quædam. vers. & faciunt. π. ad Scit. Syllan.* BARTOL. *in l. fin. §. iidem responderunt. π. ad municip. quos citat GOEDD. ad l. 195. §. fin. in fin. π. de V.S.*

XII.

Imò nec pactum valet, quo maritus uxoris suæ dominio spontè se subjicit; Pacta quippe contra juris regulas conventa, quæque bonis moribus contrariantur, Prætor non tuetur. *l. juris. 7. §. 7. l. contra. 28. pr. π. de Pact. l. Filius. 15. π. de Cond. Instit.* jam verò conventionem illam, qua maritus uxori in se potestatem concedit, bonis moribus refragari nemo, prout opinor, negabit, nisi magis muliebri quàm virili mente indutum esse se existimari malit. Neque etiam divitiæ uxoribus dominium conferunt vel efficiunt, ut propterea cornua sibi sumere, viroque pauperiori, (*secundum Per archam*) impunè inequitare liceat, licet ob facultates, quas possident, cupidine regnandi incendantur. SYRAC. *c. 25. vers. 30.* SENEC. *lib. 2. de Clement. c. 5.* quia hic casus à regulâ propositâ non reperitur exceptus, E. eidem inhærendum, donec contrarium fuerit probatum. *l. ab eâ parte. 5. π. de probat. l. cum in libris. 14. C. de hered. instit.* COVAR. *var. Lib. 2. c. 12. n. 4.* TAB. *in axiom. locupl.* BARBOS. *lib. 16. cap. 22. aph. 7.*

XIII. Ast

XIII.

Ast urgeant fortè mulieres, earumve assecla viros quosdam uxores suas dominas appellasse, ut patet ex *l. uxorem. 41. pr. π. de Legat. III. l. Titia. 19. §. qui Marco. π. de ann. leg. l. medico. 40. §. 1. π. de aur. arg. leg. Nov. 74. c. 4. pr.* hæ responfionis loco habeant: mulieres blandius saltim eo nomine appellari: aliud quippe est esse, aliud dici; græcis etenim atqve latinis in more erat uxores suas dominas vocare, ut varia refert exempla TIRAQUELL. *ad Leg. conubial. part. 5. num. 11.* Neqve præsidium quærendum in *l. Lulius Titius. 14. pr. π. de fideicom. libert.* nam responfio ex verbis finalibus ejusdem legis: Sæjæ diffensum nullius esse momenti facilè colligitur. Parum quoque facit, quod Maria Scotarum Regina, teste Dn. D. BECMAN. *Medit. polit. cap. 6. §. 3.* Henrico Stuardo marito suo in publicis negotiis non nisi ministri loco usâ, eumqve non Regem, sed Reginæ maritum appellari passa fuerit. Verum extra ordinem hoc, in fœminis solum, ad quas summa imperia devolvuntur, fieri demonstrat Dn. PUFEND. *in Elem. Jurisprud. Univers. Lib. 2. obs. 5. §. 9.* ideoque in argumentum trahi non debet. *l. quæ propter. 162. π. de R. 7.* sicut & id, quod contra rationem juris introductum & receptum est, non est producendum ad consequentias. *l. quod verò. 14. π. de LL. l. quod contra. 141. π. de R. 7.* Imò non exemplis, sed legibus judicandum esse inquit Imperator *in l. nemo judex. 13. C. de Sent. & introd.* Inde fatemur equidem factum, sed num jure factum dissectatur, quin negatur.

CAP. III.

DE MULIERE DOMINA RATIONE RERUM.

I.

PRæmissâ mulieris in personas potestatem, ad dominium in res pergitur; Res autem, quarum intuitu mulier dici potest domina, vel feudales, vel allodiales sunt. Primum de rebus agamus feudilibus, in quibus tum de dominio quæritur directo, tum de utili.

B 2

II. Do-

II.

Dominium directum foeminam habere posse, resque suas in feudum dare statim ex limine quasi Juris feudalis constat, *vid. 1. F. 1. pr. ubi Abbatisa fit mentio, itemque ex 2. F. 3. §. 1. vers. foeminam. 2. F. 91. Nam & res suas administrare, §. 14. Inst. de R. D. & beneficia in alios conferre potest. l. donationes. 31. §. 1. π. de donat. si modo in foro Sax. adhibeat curatorem, Const. 15. part. 1. SCHULTZ. Syn. feud. cap. 4. n. 25. nisi illustris sit persona, HERING. de fidej. cap. 7. n. 517. Nec in contrarium facit, quod foeminae jurisdictionis non sint capaces. l. foeminae 2. π. de R. 7. quæ tamen ex feudi datione acquiritur, quandoquidè jurisdictio à sola lege civili ipsis denegatur, quæ contrario jure tolli potest. Dn. STRYK. in Exam. 7. F. cap. 5. qu. 23. Et possunt etiam foeminae per alios eam exercere. Dn. STRUV. S. J. F. cap. 5. aph. 3. jam verò id, quod quis per alium facit, dum ei mandat, ut faciat, ipse facere videtur. l. ita autem 5. §. 3. π. de adm. tur. Et licet dissentientes fortè urgeant: non posse foeminam feuda accipere, E. nec dare. Nam à diversis argumentationem ductam esse solidè monstravit FINCKELTH. d. sp. feud. 5. Contr. 14.*

III.

Idem de dominio utili est asserendum; *c. sequitur. §. filia. 2. de success. feudi. 1. F. 8. c. si foemina. de feud. fem. 2. F. 30.* Ineptæ quidem sunt foeminae ad militiam, adeoque servitia militaria, quæ regulariter quidem ab ipso Vafallo requiruntur, ob sexus imbecillitatem, *l. & primo. 2. §. 2. π. ad S. C. Vellej. l. imperialis. 23. pr. C. de nupt. & infirmitatem l. regula 9. pr. π. de jur. & fact. ign. l. cujus 9. §. multoque magis. π. de Curat. furios. l. de ferre 18. pr. π. de jur. fisci. l. accusatorum 2. §. 10. π. ad S. C. Turpill.* ipsæ præstare non valent: Verum quid obstat, quo minus servitia hæc, consentiente domino directo, à masculo quodam nomine mulieris præstari queant? Dominus enim talem investiens personam; juri suo renunciassè, & ut foemina per substitutum servire possit, permisisse intelligitur. KOHL. *de servit. feud. p. §. n. III.* Imputet E. sibi dominus, quod sciens ei feudum concesserit. *arg. l. cum mandatu. 23. π. de minor.* Et licet contra communem feudi naturam id fiat, VULT. *lib. 1. c. 8. n. 38. & 43.* quoniam tamen mutatio hæc solum quoad naturalia, non quoad substantialia contingit,

tingit, dominusque feudi directus juri pro se introducto pro lubitu renunciare valet, *l. si quis 29. C. de pact. Nov. 136. c. 1.* utique igitur feudum manet, quamvis non proprium, improprium tamen seu foemininum, in quo etiam foemina successione[m] habet. STRUV. *c. 4. tb. 17. Dn. D. STRYK, Exam. J. F. c. 15. qv. 5.*

IV.

Absolutis igitur iis, quæ hic de feudalibus dicenda erant, res agrediemur allodiales, quæ mulieris sunt vel ratione domini, vel ratione alterius cujusdam in re juris. Dominium habet mulier in rebus undecunque legitimè acqvisitis. Nam in modis acqvirendi nulla inter masculos & foeminas datur differentia; Ex quo etiam sequitur, quod liberam de rebus suis habeant disponendi potestatem, *l. in re. 21. C. mandat.* Hinc eas quo velint modo, v. g. titulo venditionis, *l. mulier 8. π. de L. commiss.* vel simili in alium transferre, nec non oppignorare, *l. redemptores. 39. §. 1. π. de R. V.* & à quovis possessore vindicare *l. d. 39. π. de R. V.* aliosque domini effectus exercere possunt. Et jure equidem Sax. & civili, si mulieres sunt virgines vel viduæ, extrajudicialia negotia tractant sine Curatore: Jure autem Sax. Elect. Curator est adhibendus, *Const. 15. p. 2.* quo tamen mercatrices & pecuniam mutuo sumentes non indigent, sed creditoribus bona sua obligare valent; quod & ad cambia & omnia, quæ vir in commercio præstare potest extenditur.

V.

Retinet etiam dominium mulier, etiam si res suas marito dederit in dotem, licet stante matrimonio illud cesset & quiescat. Quare non obstant *pr. Inst. quib. alien. lic. l. dotale. 13. §. 2. π. defund. dot. l. dotis. 7. §. 3. π. de jur. dot. l. si prædium. 23. C. eod.* in quibus marito rerum dotalium assignatur dominium; jam verò fieri nequit, ut duo ejusdem rei domini in solitum habeantur, *l. si ut certo 5. §. fin. π. commod.* Distingv. enim inter rem absolutè & relativè consideratam: priori sensu dominium habet mulier, quomodo res naturaliter ad eam pertinere dicuntur; *l. in rebus. 3. C. de jur. dot.* posteriori ad maritum spectat. In dominio enim mulieres sub hac formali ratione, quæ dos est, non magis res in dotem data esse, quam res hæreditariæ

apud testatorem hæreditas dici potest. Non est ergo inconueniens dari duos unius rei dominos, diverso tamen considerandi modo, ut unus dominium actu & exercitio, alter quiete & cessatione, quod quibusdam dominium dormiens dicitur, habeat. LUDWELL. *ad pr. f. per quas pers. cuique adquir. n. 1.*

VI.

Quædam adhuc, quæ præter dotem mulier habet bona, sub generali paraphernorum appellatione veniunt, eorumque alia paraphernalia in specie audiunt, in quibus de jure civili nihil planè juris habet maritus, *l. hac lege §. C. de pact. conv.* nisi quod concedente uxore bona hæc, si penes tertium quendam sint, vindicare, & vindicata asservare debeat, *l. si mulier 11. C. eod.* à quorum rationis redditione non planè est immunis. *arg. l. maritus 95. pr. π. ad L. Falc.* usus verò eorum cum uxore habet communes. *d. l. 11. C. de pact. conv.* jus autem Sax. non solum administrationem, sed & totum marito assignat usumfructum, dum scilicet præcipit, ut is uxoris suæ bonis, seu dotalia seu paraphernalia ea sint, ad dies vitæ suæ utatur. *§. R. lib. 1. art. 31. & 45.* sicque ususfructus quidem, neutiquam tamen dominium ad maritum spectat, sed hoc penes mulierem permanet.

VII.

Alia paraphernorum species sunt Receptitia, *vulgo Spielgelbetel* quorum dominium & possessionem sibi cum libera administrandi facultate recipit mulier, in quibus maritus nullum, ne quidem administrationis jus habet. *WESENEEC. π. de jur. dot. n. fin.* Sola igitur uxor voluntate constituuntur, non etiam mariti. Quod hodiè interdum aliter se habet, quando nimirum pactis dotalibus administrationi & usufructui de jure sibi competenti & debito expresse, pro parte eà, quam excipit mulier, renuntiat, aut sciens exigere isthæc negligendo tacitè uxori relinquit, *vid. Excell. Dn. D. CARPZ. Disq. de bonis uxorum receptitiis Lips. anno 1678. habita.*

VIII.

Nec denique dominium Geradæ, quæ juri Sax. natales debet, *vid. Thes. 5. Dissert. de Geradâ Lipsiæ sub præsid. Magnif. Dn. D. BORN. habita.*

habita. mulieri denegandum est; hujus etenim administrationem, oppignoracionem & tam pervendicionem, quam permutacionem licitam ei esse alienacionem, latissimè probat Dn. D. CARPZ. *Dissert. de donat. bon. uens. Thes. 5. n. 27. seqq.* Et regulariter solæ in his bonis dominium & successione[m] habent mulieres. *L. N. Lib. 1. art. 27.* nisi paucis quibusdam casibus exceptis. *CARPZ. P. 2. Const. 14. def. 60.* RICHTER. *Tr. de success. ab intest. Sect. 1. m. 1. n. 60.*

IX.

Porro jus in re, præter dominium mulieri competens, vel usufructus est, vel jus hypothecæ. De reliquis speciebus nihil hic dicamus, quandoquidem vix ac ne vix quidem, quod specialem annotationem mereatur, occurrit.

X.

Ususfructum ex bonis liberorum defuncto patre ad matrem pertinere, si præprimis liberorum gerat tutelam. Dd. Jur. Sax. communiter statuunt. *vid. SCHULT. qv. 46. n. 21. BERLICH. p. 2. Concl. 12. n. 14.* quibus contradicit Dn. CARPZ. *p. 2. Const. 10. def. 13.* sufficiat verò nobis controversiam illam per *Decis. Elect. noviss. 62.* decisam esse. *vid. Dn. PHILIPP. ibi: Ordnen und setzen derowegen hiermit/das die Mutter und Großmutter den usumfr. in ihrer Kinder Vermögen/wenn sie gleich die Vormundschaft verwalten / auch die Kinder mit nothdürfftigen Unterhalt bis zu ihrer Mündigkeit zu versehen / erböttig/ zu fordern / oder desselben sich anzumassen nicht befugt seyn sollen.* Ex hoc inferitur, matrem bona mariti administrantem vel inventarium, vel juratam edere debere specificationem. *Decis. Elect. 21.*

XI.

Jus hypothecæ & tacitæ quidem uxori in bonis mariti acquiritur vel cum vel sine prælationis privilegio. Cum privilegio prælationis id contingit in dote, cujus ratione jure civili omnibus creditoribus antiquiorem etiam hypothecam habentibus, præferitur. *S. fuerit. 29. f. de act. l. assiduis. 12. C. qui pot. impign.* ubi elegans ratio in verbis: *quis enim non misereatur earum, propter obsequia quæ maritis præstant, propter partus periculum & ipsam liberorum procreationem, pro quibus multa nostris legibus inventa sunt privilegia.* Neque inter tacitam

tacitam & expressam hypothecam distingvimus, quia textus allegati sunt generales, igitur distingvere non debemus. *arg. l. de pretio 8. π. de publ. in rem act.* GIPHAN. BORCHOLT. *ad §. 29. 7. de act.* Aliud in jure Sax. ubi mulieres creditoribus expressas hypothecas anteriores habentibus postponuntur. *Ord. Proc. in pr. verb. vor allen andern Gleubigern / so nicht ältere ausdrückliche hypothecen haben / ne scilicet hypothecariis jus hypothecæ propriâ conventionione quæstum sine ipsorum facto auferatur.* CARPZ. *p. 1. Const. 23. def. 64.* Habet autem uxor dictam hypothecam statim à die contracti matrimonii. *l. qui dotem. 1. π. qui pot. in pign.* GAIL. *2. obs. 86. n. 3.* & hodiè benedictionis sacerdotalis. BERLICH. *p. 2. Concl. 30. n. 7. & 10.* CARPZ. *p. 2. Const. 24. def. 1.* sive ante matrimonium, sive postmodum fuerit illata. *Id. d. l. n. 8.* Obtinet verò prælatio saltem respectu creditorum ejusdem mariti, non verò & antecessoris, quando scilicet maritus in hujus bona successit, & separatio legitime impetrata fuerit. RAUCHB. *p. 1. qu. 38. n. 47. MEV. p. 4. dec. 178.*

XII.

Idem de Augmento dotis asserendum, quia accessio est, & pars dotis, & ideo ejusdem cum dote juris. *cap. accessorium. 42. de R. 7. in 6. l. quæ de tota. 76. π. de R. V.* JOH. CAMPES. *tr. de dot. p. 1. qu. 77. n. 1.* modo de dote constitutâ constet. ANT. FAB. *in Cod. Lib. 5. Tit. 1. def. 5. MEV. p. 5. Dec. 62.*

XIII.

Sed dicta hypotheca privilegiata non solum ipsis uxoribus, sed & liberis earum competit. *l. assiduis. 12. §. exceptis. C. qui pot. in pign.* non tamen jure hereditario, sed ex ipsa lege, quæ eos simul comprehendit. *MEV. ad jus Lab. p. 3. Tit. 1. art. 9. n. 7.* Extraneis vero denegatur, cum sit beneficium personalissimum, quod personam non egreditur. *l. in omnibus. 68. l. privilegia. 196. π. de R. 7.* CARPZ. *p. 1. Const. 28. def. 95.* singularia enim jura ad consequentias trahi non debent. *l. quod vero. 14. π. de LL. l. quod contrm. 141. l. quæ propter. 162. π. de R. 7.*

XIV.

XIV.

Est tamen maximè necessarium, ut tam Constitutio, quàm illatio dotis probetur. In illà conjecturà animum constituendæ dotis declarantes sufficiunt. THOMING. *dec. 30. n. 35.* HARTMAN. *Pist. observ. 46. n. 11.* CARPZ. *p. 2. C. 16. def. 11. n. 9.* Hæc verò plene probari debet. *Ord. Proc. Tit. 43. pr. vers. so viel sie dessen erweisen können.* Sed non est plena probatio, quæ fit mariti confessione, si contra creditores. Est enim suspectissima. ANT. FAB. *in C. l. 5. tit. 10. def. 1. n. 1.* RAUCHBAR. *p. 2. qv. ult. n. 6.* licet jurata, vel uxoris juramento suppletorio confirmata fuerit. CARPZ. *p. 1. C. 28. d. 73. 75.* altero enim casu præjudicium tertii versatur, altero juramentum suppletorium cessat, si semiplena probatio non præcesserit.

XV.

Quæ de dote ejusque augmento allata sunt, etiam in dotalitio observantur, quia dotis loco est surrogatum. *vid. NEGUZANT. de pign. p. 2. memb. 4. n. 47.* SPRENGER. *de dotalit. tit. 3. n. 157.* RAUCHBAR. *p. 1. qv. 30. n. 17.* MYLER. ab EHRENBACH. *in Gamalog. cap. 10. §. 8.* quæ observantiam Potentiss. Elect. SAX. probavit *in ord. Proc. d. tit. 43. §. so wollen wir ic. in fin. vers. also auch ic.* modus legitimus modo fuerit observatus. CARPZ. *lib. 4. Resp. 26.* Excessus enim feudi successoribus non nocet, neque illius ratione jus hypothecæ vel prælationis prætendi potest. HARTM. *Pist. p. 1. qv. 4. n. 4. seqq.* CARPZ. *d. l. def. 93. n. 11.* Et licet in donatione propter nuptias aliud observari, à Dd. passim reperiat, notatum, attamen diversam ejus à dotalitio esse rationem exinde constat, quod in illa dos salva maneat, hoc autem absorbeatur & feudo incorporetur. Unde quia hic de damno vitando agit mulier, magis eidem ut succurratur, æquitas svadet.

XVI.

Sine privilegio prælationis hypothecam acquirit mulier ratione morgengabæ, paraphernalium, alimentorum, & sponsalitiæ largitatis.

C

XVII, Ra-

XVII.

Ratione Morgengabæ petendæ uxori in bonis mariti tacita tributur hypothea, ad dotis exemplum, cujus est appendix, ut ea propter ejus induat naturam. CHARONDAS. *lib. 7. R. 71.* sed negat privilegium prælationis. BERLICH. *p. 1. concl. 55. n. 88.*

XVIII.

In paraphernalibus idem procedere ex *l. si mulier. u. C. de pact. conv. l. ult. C. de jur. dot.* colligere licet. MYNSING. *Cent. 5. obs. 4. n. 2.* GAIL. *2. Obs. 92. n. 40.* in quibus verò hypothea tacita non à die nuptiarum; sed à tempore illationis incipit. CAREZ. *p. 1. C. 28. d. 87. seqq. & p. 2. Const. 74. def. 3.*

XIX.

Sed nec alimenta præterire possumus, quippe quæ uxori ex bonis mariti debentur, donec de dote eidem satisfiat. *l. ubi ad huc. 29. v. si fructibus. C. de jur. dot. l. assiduis. 12. pr. C. qui pot. in pign.* Unde tacitam eam habere hypotheam penes D d. nullum subesse dubium videtur, aliter ac in sponsalitiâ largitate, ibi enim istam hypotheam locum habere nullibi præditum reperitur.

XX.

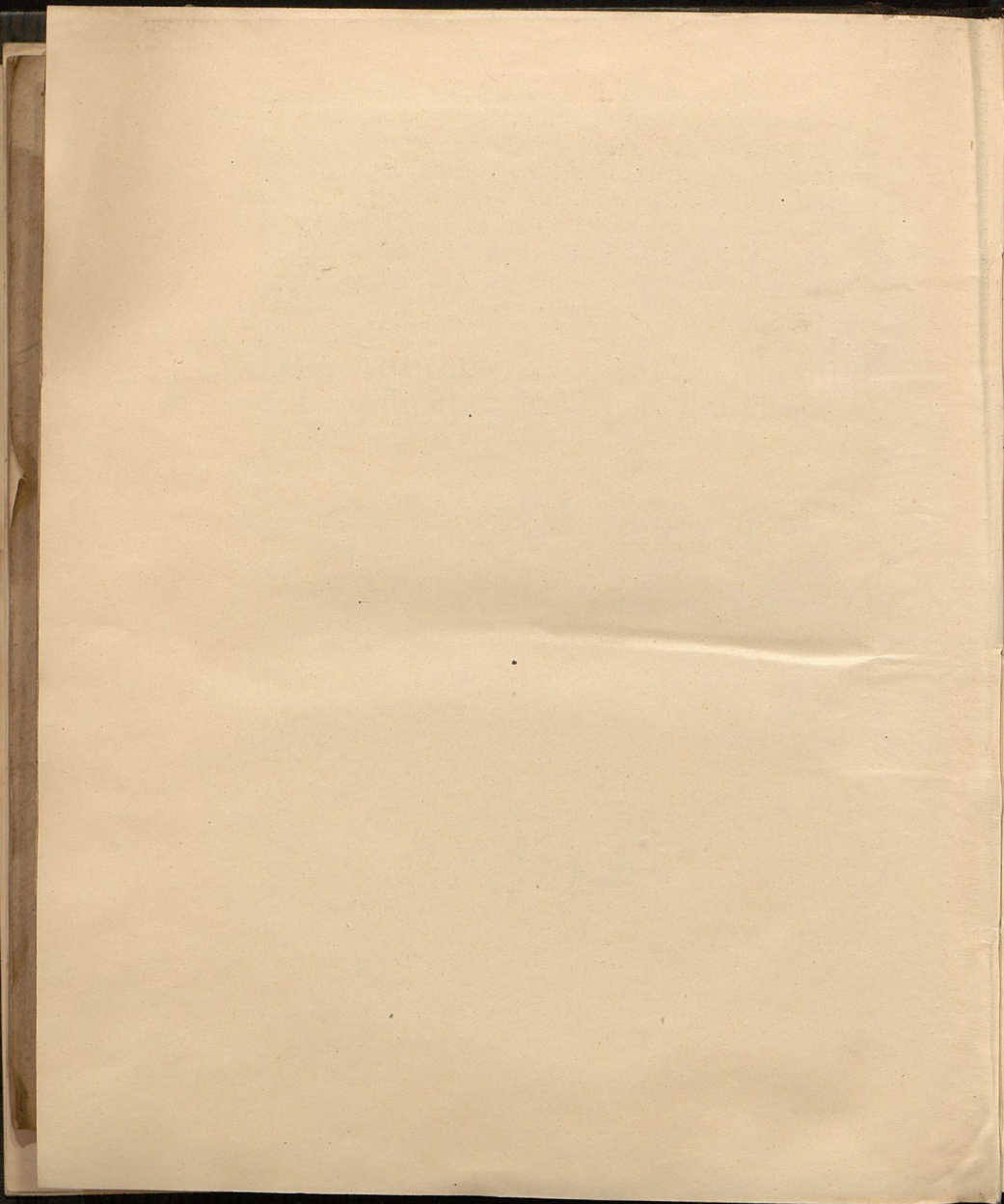
De donatione propter nuptias quæritur, an per eam dominium, an hypothea in uxorem transferatur. Nos, licet pro priori sententia pugnent plurimi, uti SCHNEID. *ad §. 3. f. de donat. n. 5.* WESENB. *ad π. de jur. dot. n. 11. ibique HANN. verb. & donatio propter nuptias tantum juris seltione.* à posteriori tamen recedendum non esse arbitramur, quia maritus non habet animum transferendi dominium, sed solum ut securitatem concedat uxori. Actus verò agentium ultra eorum intentionem nihil operantur. *l. in omnibus 55. π. de O & A. l. non omnis. 19. π. de R. C.* Deinde quia nemo in re suâ pignus habere potest. *l. neque. 45. π. de R. J.* & denique quia maritus res mobiles propter nuptias donatas alienare potest, *Nov. 61. cap. 1. §. 1.* quod arguit

guit satis dominium penes maritum mansisse. BACHOV. *ad Treutl.*
vol. 2. disp. 19. tb. 8. lit. b. verb. nuptiarum causa. SCIPIO. *GENT. tr. de*
don. int. vir. & ux. lib. 4. cap. 14. C. 7. A. de jur. dot. tb. 39. Et habet
hæc hypotheca interdum conjunctum privilegium prælationis, velu-
t si donatio ista petatur in compensationem dotis à marito consum-
tæ. GRATIAN. *cap. 53. discept. forens. n. 15.* MANTIC. *de tac. & amb. conv.*
lib. 20. tit. 3. n. 7. In Electoratu Sax: mulieri non aliter in hoc casu hy-
potheca competit, quàm si de ea sit prospectum expressè, aliàs enim
inter nudos Chirographarios collocatur, ne lucrum quærentes de
damno vitando certantibus præferantur. Ord. Proc. *Tit. 43. §.*
so wollen wir. verb. die sonst keine Verpfändung haben. CARPZ.
lib. 4. R. 26. n. 11. & in jurispr. for. p. 1. C. 28.
def. 91.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

ULB Halle
003 004 007

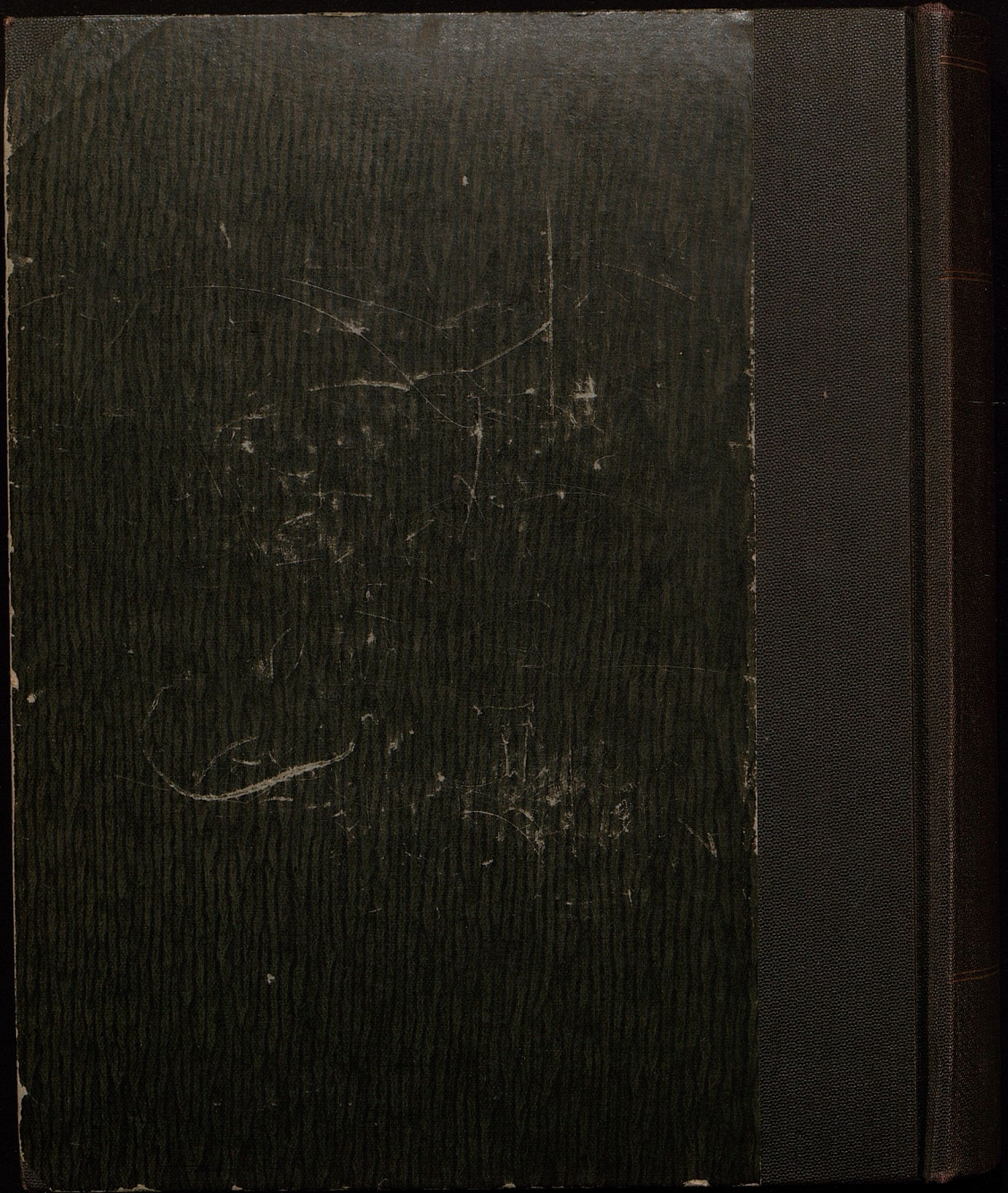
3

Sb.

VD 77

4207.

834

1687, 159

17

Q. D. O. M. B. V!
DISSERTATIO JURIDICA
DE
MULIERE DOMINA,

Qvam
volente favente DEO

&
*Magnifici Nobilissimiqve Jctorum
Ordinis permisso*

PRÆSIDE
DN. ANDREA MYLIO, J.U.D. ac P.P.
Dn. Patrono, Promotore & Fautore suo nullo
non honoris cultu ætatem devenerando

publicè disquirendam producet

AUTOR RESPONDENS
Gottlieb Benjamin HOMILIUS

In Jctorum Auditorio
die 12. Maji Anno M DC. LXXXVII.
Hor. confv.

L I P S I Æ,
Typis Christiani Banckmanni,

2/2

